

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

3. Non pura.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

hæc attulisset, Glossa marginalis notavit in margine n.
sic :

4. sic :

Immo potuit, quidquid dicat Bernardus, cui standum non est.

Si ergo ablata est ab Ecclesia ejusmodi poena, cur debet mulier eas donationes amittere?

20. Ad hæc, scio, quid respondere possint Iurisperi-
ti Civiles, nimirum, duas esse constitutas pœnas contra
Viduum transeuntem ad secundas Nuptias in anno lu-
ctus; alteram, infamiae, alteram, amissionis bonorum ipsi
donatorum, priorem tolli. Sacris Canonibus non verò
posteriorem. Ita Glossi Civiles in d.l. i. C. de secund.
Nupt. Pœna, qua imponitur mulieri eo, quòd nimis finan-
ter nubat, de qua in hac l. (dest. pœna infamiae est subla-
ta per dictum Apostoli. Pœna verò qua imponitur ideo,
quòd nubat secundo, de qua l. fœminæ, & alibi, non est
sublata. Ita dicunt communiter omnes Canonisse in c.
penult. & fin. de secundis Nuptiis. De quo vide omni-
no Abbatem in dicto c. finali.

21. Verum, ego tria habeo contra hanc Glossam, & consequenter contra Responsum Iurisperitorum. Primum, in margine *dicti c. fin.* ut ego *num. 19.* modo notavi, leguntur illa verba (*Immo potuit, &c.*) quae veritate dici ut, omnes Canonistas ita sentire in *dicto c. fin.* Num fortasse, quando scripta est praedicta Glossa Civilis, nondum illi capitulo erat addita Glossa haec marginalis Canonica?

22. Secundum: Sinobis conceditur, sublatam esse poenam infamiae inflictam l. r. citata, non ex alio capite, nisi, quia est poena, qua ratione negas, non esse sublatam poenam amissionis donatorum inflictam, quam ipsa Glossa Civilis etiam poenam meriti appellat, dicens h. c. amissione puniri dictam mulierem? Certè nimis gratis d. negas, cum nulla prorsus appareat ratio disparitatis.

23. Dices, eam satis apparere, quia pœna infamiz
aduentis intra annum est pœna mulieris ipsi inflicta in
odium tantæ festinantiz, ac amissio donatorum, inflicta
ex fuisse pœna secundæ Nuptiis, est lata in favorem
filiorum prioris matrimonii. Respondeo, hanc amissio-
nem redundare in favorem filiorum, ultro concedimus;
sed dicimus (quod certè nemo negabit) radicem hujus
favoris esse pœnam, quam Iura Civilia abhorrentia à
secundis Nuptiis infligunt: Cum ergo hæc pœna non sit
ex Sacris Canonibus infligenda, nec favor ille redun-
dat pro filiis.

24. Tertium : Cur prædicta Glossa Civilis remittit
ne ad Abbatem , in d. cap. fin. De sec. Nupt. cum ego
lum inveniam pro nostra sententia ? Esto, dicat contra-
rium esse multorum Canonistarum. Verba Abbatis,
quæ multum faciunt ad hanc quæstionem elucidandam,
hec sunt :

Quoniam ista libera, nempe concedens secundas Nuptias, loquatur de infamia, tamen ratio libera est universalis quoad omnes penas. Probatur hoc factis in antiqua, quod Papa prohibuit, ne ad iacturam, vel infamiam allegaretur; esse transitus ad secundas Nuptias contra istam mulierem, & si audacia concederetur, tenerem contra communem opinionem, quod, etiam penas inflictas favore filiorum, mulier non deberet incurvere. Primum, quia favor filiorum non debet esse causa puniendi mulierem, vel impediendi matrimonium à Deo concessum. Item ex defectu potestatis, nam Imperator non habet potestatem interdicendi matrimonium ad tempus, vel apponendi penam, per quam tollatur indirectè libera facultas contrahendi: non enim negari potest, quia ex ipsis penis, etiam inflictis favore filiorum, intimidetur matrimonium, & tollatur libera contrahendi facultas, & sic posset mulier incurvere peccatum fornicationis, abstinendo se de secundo matrimonio, ne incurreret penas iuris.

25. Sed paulò post, sic addit:

*In indicando tamen, vel consulendo, grave non est
communi opinione Doctorum, quam non repugnet
per aliquem violatam: & ideo non attentum
contra opinionem tantorum.
Hactenus Abbas. Cujus ultima clausula
timida, Lector diiudicet.*

§. III. *Sponsalitia Largitas non pura.*

Quando inter Sponsos intercessit osculum, vel

1. **V**T, quod proposuimus declarandum, iustissime, satis erit, si hic affirmamus, quod si sponso, C. de Donat. ante Nuptias, & breuiter capimus, Si a sponso (ait lex) rebus sponſa donatis, interuentu osculo ante Nuptias, hunc, & illam mori contingenti, mediam partem rerum donatarum ad sponſum, & alteram uerò necesse precipimus, dimidiam ad defuncti, vel defunctæ heredes. Osculo non interueniente, uia donatio non transit. Quod si sponſa, interueniente, vel non interueniente osculo, aliquid sponſi fuerit largitus, & illam ante Nuptias hunc, vel illam mori contingenti, & ratione informata, ad donatricem dimidiam, & alteram partem donatarum rerum sponſum transmittimus.

2. Vbi nota primò, loqui Textum de osculo, & de
 dotes extendere propter parem, imò propter
 tionem, ad copulam. Conuentientia huius dispositio
 fuit, velle, saltem per medietatem donatorum, exhibere
 Sponsæ, & difficultatem iterum nubendi, quam patitur
 ex osculo, vel copula, compensare.

3. Nota secundò, hunc favorem dari Sponso, non
Sponso, quia hic dictum ruborem, & difficultatem
patitur.

4. Quid, si sponsalia dissolvantur alio modo sine
culpa, v. g. per alterius ingressum in Religionem

Respondéo, adhuc hunc favorem concedi Sponso
verò Sponso, quia æquè illa passà est ruborem, æquè
rò hic.

5. Quid, si solvantur ex communi consensu?
 Respondeo, tunc nihil lucrari Sponsalium, quia non
 sentiendi dissolutioni Sponsalium, videtur remitti
 suum. Ita Molina, d. 290. num. 2. & 3. Sanchez, ibi, de
 d. 21. n. 6. Turr. d. 77. dub. 4. alique. Aliqui autem ad
 effectum, ut nihil lucratur Sponsa - requirunt, ut
 sensus utriusque sit simul. Verum, sufficere, et
 etiam si antea Sponsus, vel Sponsa confiteretur pro
 probat Sanchez, l. c. n. 7. & merito: aque enim hic constat
 data remissio.

6. Quid, si culpa sponsi, vel sponsæ sponsalia dissolvantur, ut fornicatione, vel hæresi, vel simili causa ab alterutro data, lucrabiturne alter aliquid ex fructibus donatis?

Respondendo, cum Sanch. l.c. n. 8. Sponsam, si non
tur matrimonium culpa Sponsi, acquirere sibi
sponsalitiam largitatem habitam à Sponso, & pari
Sponsum, si non sequatur matrimonium, culpa Spon
eandem sponsalitiam largitatem acquirere. Ratio est
dem, quam diximus §. *praced.* num. 10.

7. Nota tertiò, ofculum, vel dictam copulationem
Sponsæ dictam medietatem, quando vere Sponsa
Non ergo, si hæc interfuerint ante vera Sponsa
si interfuerint cum impedimento dirimene
to ab utroque Sponso, vel cum sponfalitris
tione celebratis, quæ certè nulla sunt ante adhe
conditionis: tunc enim ofculum, & copula esse
omnino inhoneſta, quibus favere, concurrens
dimidietatem donatorum, lura nunquam
Atque in hoc casu, licet aliqui dicant, si forte
quid Sponsus à Sponsa, vel contrà, receperit,
passe Fisco, tamen verius iudicæ Senta, h. & m. a.
posse retineri, donec accedat Sententia Iudicis
erimentem.

8. At, si impedimentum dirimens fuit ignoratum à sponso, vel ab altero ex ipsis, quid iuris.

Respondeo, cum Sanch. l. c. si ab utroque fuit ignoratum, non amittit medietatem dictam sponfa, quia cum inculpate gravamen pudoris per osculum, vel copulam senserit, non est destrandanda illius compensatione, quæ per dictam dimidietatem donatorum fit. Si item fuit ignoratum à sponfa, quamvis cognitum à sponso, eandem medietatem etiam debet acquirere, quia, pari modo, sine culpa, gravamen passa est. Si denique è contra ignoratum fuit impedimentum à sponso, cognitum autem à sponfa, nihil ipsa acquirere, sed totam sponfalitatem largitatem restituere sponso debet, quia, ut dictum est, culpa sponse favere iura non debent.

9. Nota quartò, ut largitas prædicta habeat effectum transferendi dominium in sponfam medietatis donatorum, satis esse, si dictum osculum, vel copula intervenierit, sive ante dictam largitatem, sive postea; par enim gravamen, & ruborem in utroque tempore patitur Sponfa.

CAPUT III.

De Dissolutione Cohabitationis, & Tori, hoc est, de Divortio.

Explicatis obligationibus conjugum ex eorum conjunctione provenientibus, admonet jam ad ea declaranda procedere, quæ ad eorumdem quasi dissolutionem pertinent, id est, ad divortium, quod jam facio.

§. I. Quid, quod duplex, & quando licitum sit Divortium?

1. Non est hic sermo de dissolutione vinculi matrimonii, de hac enim dictum est *matr. 3.* Sed de ejus dissolutione, quoad torum, & cohabitationem, remanente vinculo. Id, quod valde diversum est, ut ex *ibidem* dictis patet. Separatio autem hæc quoad torum, & cohabitationem, tunc vocatur divortium, quando est perpetuum, juxta Textum, *l. Divortium. ff. de divortio*, in quo dicitur: *Divortium non est verum, nisi, quod animo constituenda perpetua separationis sit.* Nihilominus, si perpetuum non sit, sed ad tempus, vocatur etiam, quamvis minus propriè, divortium.

2. Porro, ut tota ejus tractatio ordine ipso docendi clarior fiat, duo erunt separatim explicanda. Alterum, quando nam illud licitum sit? sive loquamur de perpetuo, sive temporaneo. Alterum quoniam effectus pariat De quibus distinctionem in paragraphis sequentibus: nunc autem juvabit unum eadem duo sub compendiosa explicatione complecti, ut vno aspectu totam doctrinam mox latius agendam comprehendamus.

3. Quoad prius, sic statue: Divortium perpetuum est licitum tantummodo propter adulterium alterius conjugis: Divortium verò ad tempus licitum est propter alias causas quæ in univèrsam ad illam reducuntur, scilicet ad grave periculum, sive animæ, sive corporis, sive famæ: in particulari autem sunt tres hæresis alterius conjugis, sollicitatio ad peccatum, quam alter alteri facit, sive vitia ejusdem. Ratio prædictæ diversitatis est, quia divortium propter adulterium fundatur in eo, quod per illud delictum fides conjugis absolute frangitur, ergo fides illi amplius absolute non debetur. Adde, absolute Christum Dominum ejusmodi separationem concessisse, dum dixit *Matth. 19. Quicumque dimiserit uxorem, nisi ob fornicationem, & aliam duxerit, machatur.* Dimissio autem absolute data perpetua est.

4. At verò divortium ad tempus propter tres illas causas fundatur in eo, quod non obligatur quis ad commorandum cum altero, à quo tanta mala patitur, utique, dum illa patitur. Cum ergo, si conjux cum effectu

emendetur, & quando est necessarium, securitatem det, non patitur amplius alter mala illa, obligabitur admittere conjugem, unde fiet, ut divortium perpetuum non sit. Circa causam verò hæresis erit adnotanda quedam distinctio, quam *infra* ponam §. 7. n. 5.

5. Quoad posterius, unus est præcipuus effectus (nam minus principales paulò *inferius* attingentur) ut conjux innocens, postquam legitime diverit, proprio dicto divortio, scilicet perpetuo, possit, si velit, Ordines sacros suscipere, vel solemnem Professionem in Religione, vel votum simplex castitatis in sacro emittere. At, si diverit per divortium impropiè dictum, scilicet ad tempus, hæc non possit. Ratio discriminis est, quia si separatio perpetua est, non habetur, unde impediri possit conjux innocens à susceptione boni alterius status ex se perpetui; Verum, si separatio perpetua non est, habetur, unde impediatur, nam transacto eo tempore, conjux suum conjugem repetere debet. Inducatur autem transisse tempus, quoties emendatur, ut dictum est, conjux. Illud nota, si quando nulla spes adest ejusmodi emendationis, posse innocentem status illos perpetuos suscipere, sed id non est per se ex vi divortii, sed ex vi defectus dictæ spei, ut *infra* explicatius dicendum erit.

Hic veluti in compendium hoc initio, ad faciliorem doctrinam, explicatis, eadem suo Ordine in sequentibus repetamus, & illustremus.

§. II. Divortium licitum est ex causa adulterii.

Vbi:

Cujusnam adulterii?

1. Quod licitum sit divortium, scilicet separatio perpetua, quoad torum, & cohabitationem ob adulterii crimen, certum est ex fide, ut constat ex *Matth. 19.* Certum etiam est ex lumine naturæ, quia frangenti fidem, fides servanda in eodem contractu non est, ut docemus omnes.

2. Quoniam verò æqualis fides utrique conjugi debetur, pares in hoc sunt conjuges, nec potest, sive lege, sive consuetudine introduci, ut divortium celebrari queat ob adulterium vxoris, non verò ob adulterium viri; Dixi (esse pares in hoc) nam in criminalibus pares non sunt. Cum enim in Republica majus dedecus existimetur asferre adulterium vxoris, quam viri, ideo vir criminaliter accusare uxorem adulteram potest, non verò vxor virum adulterum. Sed prosequamur cetera, in quibus sunt pares.

3. Rursus, ergo, quia fracta fide, absolutum jus habet innocens ad recedendum, ideo, quocumque elapso tempore, C. *Admonere*, §. 2. celebrare conjux innocens divortium poterit, nisi forte is remiserit, vel quid acciderit, propter quod dicitur innocens ejusmodi jus amiserit, de qua re mox §. seq.

Quid hic veniat nomine adulterii?

4. Tota difficultas hic in eo versatur, ut videamus, quidnam intelligatur nomine adulterii, ad hunc effectum diverendi; nam ad effectum deponendi illud sacramentaliter apud Confessarium, diximus in *opusc. meib. Confess. lib. 2. cap. 7. §. 6.*

5. Breviter, Affero primò, nomine adulterii hæc intelligi copulam carnalem consummatam, sive naturalem, sive sodomiticam activam, vel passivam, sive etiam bestialem. Ratio univèrsalis est, quia tunc frangis conjugii fidem, quando tuam carnem, quam illi vni conjugi promiseras, dividis cum aliis; at dividis, cum copulam consummatam habes cum dictis. Ita cum communi Sanch. *lib. 10. matr. d. 4. n. 3. & 4.* de copula sodomitica, ita expressè S. Th. Sà, Henriq. Hurt. & innumeri apud Leand. *d. 26. matrim. q. 11.* alique, unde, propter paritatem rationis, idem dicere cum aliis debemus de bestialitate.

6. Scio Pontium, *lib. 9. cap. 16. num. 5.* quem sequitur Averla *q. 23. matr. sect. 1. v. Hinc tandem*, excludere sodomiam